

УДК 330.3

JEL Classification: F30

DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.35.2025.352388>**Мельниченко Г. М.**

студентка

(відповідальний автор)

ORCID ID: 0009-0005-7513-7356

Зубенко І. Р.

кандидат психологічних наук,

доцент кафедри інформаційних технологій та аналітики даних

ORCID ID: 0000-0002-3061-7074

Національний університет «Острозька академія»

ВПЛИВ ОБМЕЖЕНЬ РЕГУЛЯТОРА НА КРИПТОВАЛЮТНІ РИНКИ

Стаття присвячена дослідженню впливу регуляторних обмежень на функціонування та розвиток криптовалютних ринків. Методика дослідження ґрунтується на застосуванні загальнонаукових методів пізнання, зокрема аналізу, порівняння та узагальнення, а також на вивченні міжнародного досвіду регулювання цифрових активів. За результатами дослідження зроблено висновок, що різні підходи до регулювання по-різному впливають на поведінку учасників ринку, обсяги торгів та рівень довіри інвесторів. Виявлено, що жорсткі обмеження часто призводять до скорочення ринкової активності, тоді як помірне правове регулювання сприяє легалізації операцій і підвищенню стабільності ринку. Практична цінність отриманих результатів полягає у можливості їх використання для аналізу державної політики у сфері віртуальних активів та під час навчального й аналітичного опрацювання проблем криптовалютних ринків.

Ключові слова: криптовалюта, криптовалютні ринки, регуляторні обмеження, державне регулювання, фінансова система

Melnychenko Halyna, Zubenko Ihor

National University of Ostroh Academy

IMPACT OF REGULATORY RESTRICTIONS ON CRYPTOCURRENCY MARKETS

The topic of cryptocurrency markets is becoming increasingly relevant due to their rapid growth and expanding role in the global financial system. Cryptocurrencies are no longer used only as speculative investment tools but are also applied for payments, savings, and financial operations across borders. At the same time, the lack of clear and consistent regulation creates economic risks for states, businesses, and individual users. Because of this, governments are introducing various regulatory restrictions that directly affect how cryptocurrency markets function. The purpose of this study is to analyze how state regulatory limitations influence the development, stability, and behavior of cryptocurrency markets and their participants. The research is based on general scientific methods, including analysis, comparison, and synthesis of information. The study also uses a descriptive approach to examine different regulatory models and practical examples of how government decisions affect market activity. By comparing different forms of regulation, it becomes possible to better understand the relationship between regulatory strictness and market performance. The results of the study show that regulatory restrictions have a significant impact on cryptocurrency markets. Strict bans and excessive control often reduce trading activity, decrease liquidity, and push part of the market into informal or shadow operations. In contrast, clear and balanced regulation increases trust among investors and users, improves transparency, and creates safer conditions for market development. The study also finds that predictable legal rules help integrate cryptocurrency markets into the traditional financial system and support long-term growth. The practical value of this article lies in the possibility of using its conclusions to better understand the effects of regulatory decisions on cryptocurrency markets. The results may be useful for students, analysts, and policymakers when evaluating regulatory approaches and developing more effective and balanced rules for the cryptocurrency sector.

Keywords: cryptocurrency, cryptocurrency markets, regulatory restrictions, government regulation, financial system.

Постановка проблеми. Ринок криптовалют зараз розвивається дуже швидко і вже займає помітне місце у сучасній фінансовій системі. Якщо спочатку криптовалюти розглядали переважно як спосіб інвестування, то сьогодні їх використовують і для платежів, і для збереження коштів, і навіть для управління ризиками. Але разом із популярністю криптоактивів зростає потреба в їх регулюванні, бо відсутність чітких правил може створювати ризики як для економіки країни, так і для самих користувачів.

За останні кілька років багато держав почали активно запроваджувати різні форми контролю над криптовалютами. Це заборони роботи окремих платформ, обов'язкове ліцензування компаній, вимоги до

звітності чи процедури перевірки користувачів. Такі заходи впливають на поведінку учасників ринку, але результати різні: в одних країнах регулювання допомагає зробити ринок більш надійним, а в інших – навпаки, зменшує ліквідність, відлякує інвесторів і сприяє переходу частини операцій у «тіньову сторону».

Тому важливо дослідити, як саме різні види регуляторних обмежень впливають на діяльність та загальну стабільність криптовалютних ринків.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання криптовалют та їх регулювання активно досліджується у світі та в Україні. У роботі Архірейської Н.В. [1] проаналізовано основні підходи до регулювання криптовалют у світі та порівнює з укра-

їнською практикою. Авторка виділяє як позитивні сторони криповалют, зокрема швидкість операцій, і також негативні, наприклад, високу волатильність, ризики шахрайства. Важливим результатом дослідження є висновок про певну потребу створення в Україні зрозумілої системи державного регулювання криптовалют. Авторка наголошує, що повна заборона не є ефективним рішенням, а вона пропонує впровадити правові норми, які можуть дозволити легалізувати криптовалютний ринок і забезпечити захист користувачів.

У статті Пінежко А.О [2] детально розглянуто питання регулювання та їх роль у сучасній економіці. У роботі автор приділив особливу увагу заходам, за допомогою яких держава може сприяти розвитку криптовалютного ринку, а через які вона може погано вплинути на його розвиток.

В своєму напрацюванні Захарченко В.І. [3] наголошує на сильних і слабких сторонах цифрових валют. До сильних сторін відносять децентралізований характер і можливість швидких платежів, до слабких – волатильність, енерговитратність майнінгу та ризик відмивання коштів. В роботі виділено п'ять моделей регулювання криптовалют: репресивна, консервативна, ліберальна, модель легального обігу і дозвільна. Показано, що вибір моделі регулювання значною мірою впливає на розвиток ринку, довіру інвесторів і стабільність фінансової системи.

Загалом аналіз наукових джерел показує, що питання регулювання криптовалют є складним і багатогранним. Усі джерела підкреслюють, що для ефективного розвитку ринку необхідний збалансований підхід, який поєднує безпеку, прозорість та стимулювання інновацій.

Формулювання цілей статті. Мета дослідження – з'ясувати, як обмеження з боку державних регуляторів впливають на розвиток і роботу криптовалютних ринків.

Для досягнення цієї мети в роботі поставлено такі завдання:

- розглянути, що таке криптовалюти та як вони функціонують у сучасних економічних умовах;
- проаналізувати основні види регуляторних обмежень, які застосовуються до криптовалют;
- визначити, як ці обмеження впливають на учасників криптовалютного ринку;
- узагальнити приклади регулювання криптовалют у різних країнах;
- окреслити основні проблеми та можливі напрями подальшого розвитку криптовалютних ринків.

Виклад основного матеріалу. Криптовалюти – це цифрові гроші, які існують лише в електронному вигляді. Вони не мають фізичної форми і не контролюються банками чи державами. Основою криптовалют є технологія блокчейн – це як велика спільна база даних, де записуються всі операції. Кожен користувач може перевірити, чи правильна інформація у цій базі, але змінити її без згоди інших учасників не можна.

Криптовалюти сьогодні використовують у різних сферах економіки. Дехто купує їх як інвестицію з надією на зростання вартості. Інші використовують для швидких переказів грошей в інші країни, бо комісії за транзакції часто нижчі, ніж у банках. Також їх застосовують для збереження коштів, оплати товарів і послуг, а деякі компанії використовують криптовалюту для

страхування ризиків або створення фінансових продуктів. Однак через високу волатильність і непередбачувані коливання курсу, криптовалюти ще не можна назвати повноцінною заміною звичайним грошам.

Криптовалютні ринки розвивалися досить швидко, головним чином через відсутність жорсткого державного контролю. Саме ця свобода зробила криптовалюти привабливими для користувачів та інвесторів у різних країнах. Проте з часом стало очевидно, що повна відсутність регулювання створює певні ризики як для держави, так і для учасників ринку.

Тому держави вводять різні обмеження для криптовалют, щоб контролювати ринок, захищати користувачів та економіку. Найпоширеніші види обмежень такі:

- **Заборони та репресивні заходи.** Деякі країни, зокрема, Китай, Алжир, Марокко, Єгипет, Непал, Болівія повністю забороняли або забороняють купівлю, продаж або майнінг криптовалют [4].

Такі обмеження стримують розвиток ринку, зменшують кількість операцій і змушують людей користуватися «тіньовими» платформами. Практика показує, що жорсткі регуляторні заходи часто призводять до зменшення активності на криптовалютних ринках. Наприклад, після запровадження суворих обмежень частина компаній і користувачів переходить до інших організацій або шукає альтернативні способи роботи з криптовалютами. У короткостроковій перспективі це може спричинити зменшення обсягів торгів і коливання цін.

- **Ліцензування та реєстрація платформ.** Біржі та платіжні сервіси мають отримувати ліцензії, щоб їх діяльність була під контролем держави. Це допомагає підвищити безпеку, але створює додаткові бюрократичні процедури.

- **Вимоги до звітності та KYC/AML.** KYC (знай свого клієнта) та AML (боротьба з відмиванням коштів) змушують користувачів проходити перевірку, а компанії – вести облік великих транзакцій. Це знижує ризики шахрайства та незаконного використання криптовалют.

- **Податкове регулювання.** Деякі держави, наприклад, США, Японія, Велика Британія, Канада та деякі ін. встановлюють правила оподаткування операцій з криптовалютами, щоб зробити ринок більш прозорим і легальним [5].

- **Дозвільні моделі.** У Таїланді, В'єтнамі, Пакистані, Індії та ще декількох країнах криптовалюти дозволені лише у певних сферах, наприклад для інвестицій або платежів. Це дозволяє їм розвивати ринок і одночасно контролювати ризики [6].

Помірне та зрозуміле регулювання має і позитивні наслідки. Чіткі правила підвищують рівень довіри до криптовалют з боку інвесторів і фінансових установ. Це допомагає криптовалютам поступово переходити у традиційну фінансову систему та зменшенню рівня шахрайства на ринку.

Регуляторні обмеження прямо впливають на поведінку користувачів та компаній. Якщо правила надто суворі, люди бояться втратити гроші через закриття бірж або блокування рахунків. І це знижує кількість операцій, ліквідність ринку і змушує частину користувачів шукати способи обійти закон.

З іншого боку, чіткі та продумані правила підвищують довіру користувачів і інвесторів. Люди впевнені, що їхні гроші захищені, а компанії дотримуються закону і створюють безпечні платформи. Завдяки

цьому є розвиток ринку, залучення інвестицій і впровадження нових технологій.

Для компаній і криптобірж регулювання означає необхідність дотримуватися чітких правил, отримувати ліцензії та звітувати про свою діяльність. Це підвищує витрати на ведення бізнесу, але також створює більш стабільні умови для роботи. Компанії, які працюють легально, мають більше шансів залучити інвесторів і співпрацювати з банками та іншими фінансовими установами. Проте у країнах з надто жорсткими правилами частина бізнесу змушена або закриватися, або переносити свою діяльність в інші держави.

Щоб краще зрозуміти реальний вплив державного регулювання, розглянемо конкретні приклади з практики різних країн. Вони показують, що рішення регуляторів можуть досить швидко змінювати ситуацію на криптовалютному ринку.

Одним із найяскравіших прикладів є Китай. У 2021 році там повністю заборонили майнінг і торгівлю криптовалютами, щоб знизити ризики для фінансової системи та зберегти енергоресурси. Спочатку це призвело до того, що частка Китаю у світовому майнінгу біткоїна впала практично до нуля. Але невдовзі, завдяки дешевій електроенергії й наявності обладнання, майнінг у Китаї почав відновлюватися навіть неофіційно: наприкінці 2025 року Китай уже займав близько 14 % світового обсягу майнінгу біткоїна, хоча офіційно майнінг залишався забороненим. Це показує, що суворі заборони можуть мати тимчасовий ефект, але без чітких механізмів контролю частина діяльності може повернутися або перейти в «тіньову» сферу, що впливає на стабільність і прозорість ринку [7].

Ще один приклад – Європейський Союз. Там ухвалили спеціальний закон Markets in Crypto-Assets (MiCA), який діє з грудня 2024 року і встановлює фіксовані правила для криптовалютних компаній, бірж та постачальників послуг. Така єдина база законів дає чіткість і визначеність, що дозволяє компаніям працювати в рамках усієї ЄС, а інвесторам – більше довіряти платформам. MiCA передбачає обов'язкове розкриття інформації для емітентів токенів, ліцензування бірж і заходи щодо захисту користувачів. Це створює більш стабільне середовище для інвестицій і зменшує ризики шахрайства [8].

У США також є важливі приклади впливу регуляції на ринок. У 2025 році президент підписав закон GENIUS Act, який встановлює чіткі правила для стейблкоїнів – криптовалют, прив'язаних до долара, і дозволяє банкам та іншим фінансовим установам випускати ліцензовані цифрові валюти. Після цього навіть деякі криптовалюти додали у ціні і активність торгів збільшилася, що свідчить про позитивну реакцію частини ринку на більш чіткі правила [9].

У Гонконгу, який створив прозорий режим для криптовалютних компаній, велика криптобіржа HashKey Holdings залучила близько 206 млн. дол. через IPO на фондовій біржі. Тут можна зробити висновок, що чітке регулювання та ліберальна політика можуть сприяти залученню капіталу і розвитку галузі. У цьому випадку регуляція сприяла не лише захисту інвесторів, а й реальному фінансовому успіху криптокомпаній [10].

В Україні також є реальні приклади того, як державне регулювання впливає на криптовалютний ринок. У вересні 2025 року Верховна Рада ухвалила в першому

читанні законопроект № 10225-д, який має повністю легалізувати ринок віртуальних активів, визначити чіткі правила їх обігу, податкові механізми та статус криптобірж і постачальників послуг. Цей документ передбачає, що прибуток від операцій з криптовалютами буде оподатковуватися податком на доходи фізичних осіб у розмірі 18 % та військовим збором 5 %, а також створює категорії цифрових активів і вимоги щодо їх обліку та звітності. Така законодавча ініціатива спрямована на захист прав інвесторів, прозорість ринку та інтеграцію українського крипторинку в міжнародну правову систему [11].

Незважаючи на активний розвиток криптовалютних ринків у світі та в Україні, у цієї сфери залишається багато проблем. Однією з головних є висока волатильність криптовалют. Курси можуть різко зростати або падати за короткий час, що створює ризики для інвесторів і ускладнює використання криптовалют як стабільного платіжного засобу.

Ще однією проблемою є недостатня прозорість ринку та ризик шахрайства. Через складність технологій багато користувачів не до кінця розуміють, як працюють криптовалюти, і можуть стати жертвами фейкових проектів або зламу бірж. У країнах, де регулювання слабе або нечітке, такі ризики значно зростають.

Також, проблемою залишається відсутність єдиного підходу до регулювання у світі. Криптовалюти є всесвітнім явищем, але кожна держава встановлює свої правила. Через це компаніям складно працювати на міжнародному рівні, а користувачі часто не розуміють, які операції є законними, а які – ні. Це створює правову невизначеність і стримує розвиток ринку.

Разом із тим криптовалютні ринки мають значний потенціал для подальшого розвитку. Одним із основних напрямів є створення зрозумілого та збалансованого регулювання, яке захищатиме користувачів, але не буде надмірно обмежувати інновації. Чіткі правила зможуть підвищити довіру до ринку та залучити більше інвесторів.

Важливим напрямом є інтеграція криптовалют у традиційну фінансову систему. Це включає співпрацю з банками, розвиток легальних криптобірж, використання стейблкоїнів та цифрових фінансових інструментів. Такий підхід може зробити криптовалюти більш доступними та стабільними.

Крім того, перспективним є підвищення фінансової грамотності населення. Чим краще користувачі розумітимуть принципи роботи криптовалют і ризики, пов'язані з ними, тим безпечнішим буде ринок.

Висновки. Криптовалютні ринки швидко розвиваються і стають важливою частиною сучасної економіки. Вони використовуються для інвестицій, платежів, збереження коштів і управління фінансовими ризиками. Разом із популярністю виникає потреба в регулюванні, бо відсутність правил створює ризики для держави, компаній і користувачів.

Дослідження показало, що різні обмеження впливають на ринок по-різному. Жорсткі заборони зменшують активність і змушують частину учасників працювати в «тіні». Помірне і більш зрозуміле регулювання підвищує довіру інвесторів, робить ринок безпечнішим і стимулює розвиток легальних платформ.

Приклади з різних країн це підтверджують: у Китаї заборони знизили майнінг, але частина його залишилася у «тіні». У ЄС закон MiCA забезпечив стабіль-

ність і захист інвесторів. У США GENIUS Act дозволив легально працювати зі стейблкоїнами. В Україні законопроект № 10225-д визначає правила обігу і оподаткування, але частина ринку ще працює поза законом.

Головні проблеми ринку – висока волатильність, шахрайство, недостатня прозорість і різні правила у різних країнах.

Перспективами розвитку є створення зрозумілих правил, інтеграція криптовалют у фінансову систему, підвищення фінансової грамотності населення та розвиток безпечних платформ.

Збалансоване регулювання допомагає робити ринок стабільним, безпечним і привабливим для інвесторів, а також сприяє розвитку економіки.

Література:

1. Архирейська Н.В.. Державне регулювання ринку криптовалют в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, № 22, 2018. с. 753–757. URL: <http://global-national.in.ua/archive/22-2018/142.pdf>
2. Пінежко А.О. Вплив державного управління на еволюцію ринку криптовалют в Україні. *Національна безпека в умовах війни, післявоєнної відбудови та глобальних викликів XXI століття* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Житомир, 6-7 грудня 2023 р.). Житомир: Житомирська політехніка, 2023. С. 121–124. URL: https://nung.edu.ua/sites/default/files/2024-01/%D0%B7%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%202023_28.12.pdf#page=121
3. Захарченко В.І. Регулювання криптовалют як механізм нейтралізації їх слабких сторін: модельний підхід. *Збірник наукових праць ЧДТУ. Серія: Економічні науки*, № 65, 2022. с. 46–60.
4. Список країн, де криптовалюти законні або заборонені. Cryptomus, 2024. URL: <https://cryptomus.com/uk/blog/list-of-countries-where-cryptocurrencies-are-legal-or-prohibited?srsId=AfmBOoqNEs8NzR0w5KSDkZRPFoQrIVwf5OjjKfY8d6qCRZ1A6nb6t4wH>
5. How Different Countries Tax Cryptocurrency. Cerram Meta, 2025. URL: <https://crmclicks.zendesk.com/hc/en-001/articles/46443195749145-How-Different-Countries-Tax-Cryptocurrency>
6. In Which Countries Cryptocurrency Is Legal. Worldwide crypto exchange. Itab. URL: <https://1tab.co/en/blog/In-Which-Countries-Crypto-Is-Legal>
7. Bitcoin mining in China rebounds, defying 2021 ban. *Reuters*, 2025. URL: <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/bitcoin-mining-china-rebounds-defying-2021-ban-2025-11-24/>
8. Markets in Crypto-Assets. Wikipedia. History, 2024. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Markets_in_Crypto-Assets
9. Трамп підписав закон про регулювання стейблкоїнів. *Мінфін*, 2025. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2025/07/19/154990886/> (дата звернення: 11.12.2025)
10. Kane Wu. Crypto exchange Hashkey raises \$206 million in Hong Kong IPO. *Reuters*, 2025. URL: <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/crypto-exchange-hashkey-raises-206-million-hong-kong-ipo-source-says-2025-12-15/>
11. Ukraine's parliament approves in first reading draft law to legalize virtual assets. *The new voice of Ukraine*. Business, 2025. URL: <https://english.nv.ua/business/ukraine-s-parliament-backs-draft-law-to-legalize-virtual-assets-50542051.html>

References:

1. Arkhireiska N. V. (2018) Derzhavne rehulivannia rynku kryptovaliut v Ukraini [State regulation of the cryptocurrency market in Ukraine]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky. Mykolaivskiy natsionalnyi universytet imeni V.O. Sukhomlynskoho*, no. 22, pp. 753–757. Available at: <http://global-national.in.ua/archive/22-2018/142.pdf>
2. Pinezhko A. O. (2023) Vplyv derzhavnogo upravlinnia na evoliutsiiu rynku kryptovaliut v Ukraini [The impact of government regulation on the evolution of the cryptocurrency market in Ukraine]. *Natsionalna bezpeka v umovakh viiny, pislivoiennoi vidbudovy ta hlobalnykh vykykiv KhKhI stolittia* : Vseukrainska naukovo-praktychna konferentsia (Zhytomyr, December 6–7, 2023). Zhytomyr: Zhytomyrska politekhnikha, pp. 121–124. Available at: https://nung.edu.ua/sites/default/files/2024-01/%D0%B7%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%202023_28.12.pdf#page=121
3. Zakharchenko V. I. (2022) Rehulivannia kryptovaliut yak mekhanizm neutralizatsii yikh slabkykh storin: modelnyi pidkhid [Regulation of cryptocurrencies as a mechanism for neutralizing their weaknesses: a model approach]. *Zbirnyk naukovykh prats ChDTU. Seriya: Ekonomichni nauky*, no. 65, pp. 46–60. (in Ukrainian)
4. Cryptomus. (2024) Spysok krain, de kryptovaluty zakonni abo zaboroneni [List of countries where cryptocurrencies are legal or prohibited]. *Cryptomus*. Available at : <https://cryptomus.com/uk/blog/list-of-countries-where-cryptocurrencies-are-legal-or-prohibited?srsId=AfmBOoqNEs8NzR0w5KSDkZRPFoQrIVwf5OjjKfY8d6qCRZ1A6nb6t4wH>
5. Cerram Meta. (2025) How different countries tax cryptocurrency. *Cerram Meta*. Available at: <https://crmclicks.zendesk.com/hc/en-001/articles/46443195749145-How-Different-Countries-Tax-Cryptocurrency>
6. Worldwide Crypto Exchange. (2025) In which countries cryptocurrency is legal. *Itab*. Available at: <https://1tab.co/en/blog/In-Which-Countries-Crypto-Is-Legal>
7. Reuters. (2025) Bitcoin mining in China rebounds, defying 2021 ban. *Reuters*. Available at: <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/bitcoin-mining-china-rebounds-defying-2021-ban-2025-11-24/>
8. Wikipedia contributors. (2024) Markets in Crypto-Assets. *In Wikipedia. History*. Available at: https://en.wikipedia.org/wiki/Markets_in_Crypto-Assets
9. Minfin. (2025) Trump pidpysav zakon pro rehulivannia steiblkoiniv [Trump signed a law regulating stablecoins]. *Minfin*. Available at: <https://minfin.com.ua/ua/2025/07/19/154990886/>
10. Kane Wu. (2025) Crypto exchange Hashkey raises \$206 million in Hong Kong IPO. *Reuters*. Available at: <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/crypto-exchange-hashkey-raises-206-million-hong-kong-ipo-source-says-2025-12-15/>
11. The New Voice of Ukraine. (2025) Ukraine's parliament approves in first reading draft law to legalize virtual assets. *Business*. Available at: <https://english.nv.ua/business/ukraine-s-parliament-backs-draft-law-to-legalize-virtual-assets-50542051.html>

Стаття надійшла: 19.11.2025

Стаття прийнята: 03.12.2025

Стаття опублікована: 17.12.2025